

Esimehe veerg

Alles oli jõuluaeg – nüüd juba jaanipäev käes! Aeg lendab kärmelt, eriti kui tagasi vaadata. Mõne arvamuse kohaselt on sama lugu ka ajas ettepoole vaadates – kaugel siis jaanipäevast need järgmised jõuludki enam on!

Mesiniku jaoks on suur suvi ja peakorjaeeg kohe-kohe kätte jõudmas. Mais ja juunis on mesilas mõndagi toimunud, nii meelepärast kui vastukarvalist. Lõuna-Eestis jõudsid tugevad mesilaspered ilusa ilmataadi toel pajult ja vaht-ralt kenasti mett koguda. Sellele lisandus maikuu lõpus ka mõnevõrra vöilille-mett. Parematel päevadel näitas taru-kaal päevakasvu 3 – 4 kg ja rohkemgi. Aga juuni alguses alanud jahedal ja vihmasel perioodil kulutasid pered jälle omajagu kogutud mett ära.

Nagu tavaks, algas maikuu lõpupoolel sülemlemiste aeg. Mõneski mesilas on sülemirõõmu ja elevust palju olnud, vahest liigagi palju. Ka mesindusest eemal olevaid inimesi ei jäta mesilaste sülemlemine mõnikord puudutamata. Kord maandub sülem lasteaias pöösasse või kooliõue puuvõrassa – laste ja veel enam kasvatajate-õpetajate hulgas on siis hulk hirmunud sagimist ja sabistamist. Elevust tekitab seegi, kui sülem kobardub näiteks eramaja iluaeda või mitmekorruselise maja räästa alla. Enamasti otsitakse siis abi päästeteenistusest, viimased omakorda püüavad leida abiks mesinikke, kes sülemi minema toimetaks.

Korduvalt on sülemite murega helistatud ka EML telefonile. Helistamisi on tegelikult mitte ainult Tallinna piirkonnast, vaid kogu vabariigi ulatuses. Mõnikord õnnestub sülemi asukoha lähedal

leida mõni mesinik, kes sülemiga tegelemise enda hoolde võtab. Paraku sageli tuleb aga käsi laiutada ja helistajale soovida kannatlikku meelt, et oodata, kuni sülem mõne aja pärast ise minema lendab. Võib aga ka nii juhtuda, et sülem valib omale uueks pesapaigaks kellegi kodumaja korstna või poeb maja lae vahele. See võib majaomanikule olla siis nagu loodusõnnetus, millega päris keerukas toime saada.

Siit aga mõte, mis võiks muu maailma kogemusi arvestades sobida ka Eestisse. Nimelt võiks nii Tallinnas kui ka paljudes teistes piirkondades olla kevad-suviseks perioodiks moodustatud mesinikest sülemiabi võrgustik. Selle võrgustiku liikmete-mesinike kontaktandmed võiks olla leitavad kas internetiotsinguga, mesinduse veebilehelt või on need eelnevalt teatatud ka päästeteenistusele. Kasu on mitmepoolne – mesinik saab püütud sülemitest oma mesilale täiendust, samas ootamatult kohale lennanud sülemist häiritud kodanike ja päästeteenistuse mure saab lahendatud.

Mis Eesti mesilates praegu toimub? Loodetavasti suutis enamik mesinikke sülemlemise vähegi kontrolli all hoida. Paraku juunikuu esimese poole jahedate ja vihmaste ilmadega ei pääsenud mesilased korjele ja peredes kippus kergesti sülemlemismeeleolu tekkima. Kui siis vihmade järel mõnel päeval päike välja tuli ja õhu soojemaks küttis, tõusid mõnestki tarust sülemid lendu. Ikka puu otsa – sülem ees ja mesinik järele. Mõne aja pärast vastupidises suunas – mesinik ees ja sülem

kasti sees järel. See on tuttav teema enamikule mesinikest.

Aga mida mesilates veel sünnib? Juba on mett kärgedesse kogunenud ja mõni mesinik on ka esimese vurritamise ette võtnud. Vöilillevänge kevadmesi on mõnus maitsta ja oodatud meesõprade toidulauale, seda annab süüa ja müüa. Öietolmu tootjatel on sel kevadel praeguseks juba korralik saak kogutud. Lisaks on mesinikel pidev hool, et hoida mesilastele tarudes kärjeehituse järge – see annab ka noortele mesilastele tööd ja hoiab nad eemale sülemlemisplaani-dest, mis laisklemisest hoogu saavad.

Mesilasemade kasvatajatel on esimesed paarunud emade partiid juba peredesse antud ja uued noored emad paarumas. Küll on juuni suured vihmad ja jahedus ka mesilasemade paarumist mõnevõrra häirinud ja aeglustanud. Pärnumaal juhtus ühel mesilasemade kasvatajal koguni selline õnnetus, kus paduvihmade ajal osa paarumistarused koos emadega tulvavesse uppusid. Loodus võib mesinikku vahel karmilt kimbutada.

Suur suvi ja peameesaagi kogumise aeg on saabumas. Juuni keskel alanud vaarika ja paakspuu ning kohati ka valgeristiku õitsemine on hoogu saanud ja mesilastele taas tublisti tööd andnud. Tuleks nüüd veel ka küllalt õhusooja, mis taimede nektarisooned paremini valla päästaks. Siis kasvavad meekärjed paksuks ja raskeks. Sündigu sellest suvest meie mesinikele rohkesti mee vurritamise rõõmu ja loodetavasti ka suure meesaagi rõõmu.

Aleksander Kilik
EML juhatuse esimees

EML volikogu 12. juunil Olustveres

Volikogu koosolek jätkas märtsikuus lõpetamata jäänud tööd. Tookord ei olnud veel valmis raamatupidamise bilanss, mistõttu ka revisjonikomisjon ei saanud selleks ajaks oma tööd lõpetada. Siis kuulati ära ja kinnitati juhatuse aruanne. Seekordse koosoleku ülesandeks oli ära kuulata, läbi arutada ja kinnitada revisjonikomisjoni aruanne, mis kuulub EML 2008. a tegevuse aruande juurde.

Koosoleku avasõnad ütles Olustvere kauaaegne õppejõud Jaak Riis. Ta märkis, et rõõm on Olustveres taas näha nii

paljusid selle mesinduskooli kasvandikke. Sissejuhatava sõnavõetuga esines EML juhatuse esimees Aleksander Kilk. Pärast seda valiti koosoleku juhatajaks Antu Rohtla. Revisjonikomisjoni aruande esitas J. Riis. Talle esitati mitmeid asjalikke ja konstruktiivseid küsimusi, mis ka läbi arutati. Lõpuks kiitis volikogu revisjonikomisjoni aruande ilma ühegi vastuhäälta heaks ja kinnitas selle. Volikogu aktsepteeris ka revisjonikomisjoni liikme J. Riisi enesetaanduse tervislikel põhjustel. Kas tema asemele valitakse uus liige või jätkatakse ilma temata, otsustatakse sügisel volikogu koosolekul.

Volikogus olid arutuse all veel mesinike kutsestandardiga seonduv. Seda valgustas Marje Riis. A. Kilk tutvustas vajadust EML põhikirja muutmiseks nii, et selles kajastuksid ka 1. juulil jõustuv

uue mittetulundusühingute tüüppõhikirja sätteid. Veel arutati mesilashaigustega seotud küsimusi. Vaatluse alla kerkisid ka probleemid ja konfliktsituatsioonid taimekasvatajatega taimekaitsetöös alal. Uku Pihlak tutvustas EML tellitavate kilekottide kavandeid. Ka nüüd tekitas see küsimus elevust, sest paljudel on selle kujunduse osas oma nägemus. Aga suvi on käes, varsti hakatakse mett võtma ja siis on juba neid kotte vaja. Lõpuks tutvustas A. Rohtla oma viimaseid uuringuid varroalesta tõrjumisel uue preparaadi *BeeVital HiveClean*'iga.

Kohtumine Olustveres lõppes huvitava ekskursiooniga mõisahoones, -pargis ja renoveeritavates mõisa kõrvalmajades.

Ülevaade mesilaste kevadise tarulangetise seirest

2009. a. tarulangetise uuring keskendus järgmiste haiguste uurimisele:

- 1) Nosematoos, tekitaja *Nosema apis*
- 2) Akarapidoos, tekitaja *Acarapis woodi*
- 3) Varroabos, tekitaja *Varroa destructor*

Lisaks kogusime andmeid talvitunud mesilasperede tervisliku seisundi, eelmisel aastal täheldatud haigestumiste ning teostatud ravi kohta. Oluline ülesanne oli ka võimalike talvekahjustuste kindlakstegemine ning nende võimalike põhjuste välja selgitamine.

Proovide kogumine algas 1. märtsil ja kestis kuni 5. aprillini. Need analüüsiti Veterinaar- ja Toidulabororium (VTL) Tallinna osakonnas. Kulud kandis Eesti Mesinike Liit Eesti riikliku mesindusprogrammi 2007–2010 raames. Kuna ühe partii esimese proovi analüüsi hind mesilaste parasitaarhaigustele on 176 kr ja alates teisest proovist 63 kr, siis kokkuhoiu eesmärgil koguti langetise proovid eelnevalt kokku ja toimetati nad ühise kaaskirjaga laboratoriumisse.

Uurmisele minevad tarulangetise proovid võeti esimesel võimalusel kohe peale puhastuslendu või mesilaspere esimese läbi vaatamise ajal. Eraldi võeti proovid haiguse kahtlusel või hukkunud peredelt, mis märgiti ka kaaskirjas.

Märtsi algusest kuni 5. maini uuriti EML programmi poolt finantseeritud seire raames Eesti 14 maakonnast 50-st vallast ja linnast 81-st mesilast kogutud 142 tarulangetise proovi.

Piirkonniti oli proovide arv erinev. Kõige rohkem koguti langetiseproove: Harjumaalt 49 proovi 11-st vallast

Viljandimaalt 15 proovi 4-st vallast
Lääne-Virumaalt 13 proovi 4-st vallast
Hiiumaalt 11 proovi 3-st vallast
Läänemaalt 11 proovi 4-st vallast
Raplamaalt 11 proovi 4-st vallast
Saaremaalt 11 proovi 3-st vallast
Pärnumaalt 10 proovi 4-st vallast

Tulemused

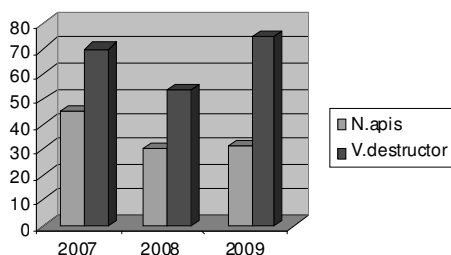
Ei leitud ühtegi akarapidoosile positiivset proovi.

Nosematoosi e kevadist kõhulahtisust põhjustava *Nosema Apis*'e leitud osutusid positiivseks 44 proovi, nendest 9 proovil tuvastati tugev ja 3 proovil keskmine saastumine *Nosema Apis*'e eostega.

Varroabosi tekitajat *Varroa destructor*'t leiti 104 proovis, nendest 17-s leiti suurel hulgal ja 23-s proovis keskmisel määral varroalesti.

Nosematoosi ja Varroatoosi tekitajate esinemissagedus protsentides uuritavatest langetise proovidest 2007-2009. a:

Nosematoosi ja Varroatoosi esinemissagedus

Arvestades haigustekitajate esinemise intensiivsust, analüüsiti samaaegselt kliiniliste haigustunnuste esinemist ja mesilasperede talvitumist. Proovide kaaskirjadest saadud informatsiooni põhjal analüüsiti perede talvitumist ja tervislikku seisundit. Arvestades uuritud proovide arvu ja neist positiivseks osutunud proovidega võib väita, et suuremad võimalused nosematoosi kliiniliseks avaldumiseks käesoleval aastal on Hiiumaa (levimus 36,4 %), Läänemaa (9,1 %), Lääne-Virumaa (7,7 %) ja Harjumaa mesilates (6,3 %).

Varroalestadest rohkuse poolest uuritavates proovides paistsid enam silma Rapla- maa, Hiiumaa ja Läänemaa (levimus 18,2 %), Lääne-Virumaa (15,4 %), Harjumaa (12,5 %) ja Saaremaa (9,1 %) mesilad.

Mesilasperede hukkumine möödunud talvel, arvestades uuringuks toodud andmeid

oli 5,2%, mis eelmise talvega arvestades oli ligikaudu kaks korda väiksem.

Põhiliseks mesilasperede hukkumise põhjusteks oli märgitud:

- 1) mesilaste haigused (nosematoos märgitud 13 korral, varroatoos)
- 2) nälg või talvesööda vähesus (10 korral)
- 3) talvitumist häirinud närilised (põhiliselt hiired, nurgis – 2 korral ja karu, kelle rüüstetgevusel hukkus 3 peret)
- 4) mitmel korral märgiti põhjuseks liigniiskust
- 5) mesilasema hukkumine

Arvestades üldist talvitumist ja võrreldes seda eelmiste aastatega võib väita, et möödunud talv osutus talvitumise ilmastiku tingimuste ja mesilaste haiguste esinemise suhtes heaks. Samuti ei saanud teateid sügisel hukkunud mesilasperedest, nagu 2007.a sügisel, mil mitmes mesilas täheldati tarude hülgamist mesilaste poolt juba enne talvitusperioodi algust (vaatamata piisavate talvevarude olemasolule). Mesinikud on võtnud väga tõsiselt tõrjet varroalesta suhtes. Seda näitavad kaaskirjadel märgitud täpsed raviskeemid ja tõrjemeetmete mitmekülgsus. Olulist rõhku pannakse varroalestadest tõrje organilistele hapetele, eelkõige oblikhappesuhkrulahuse tilgutamise meetodile, mida nimetati kõige enam – 27,9%. Järgnesid

Fumisan 20,4 %, Apistan 14 % ja tümool 8,6 %. Märgitud oli varroatoosi tõrjeks veel sipelghapet 4,3 %, küüslauku ja sookailu ning koirohu ekstakti. Uue preparaadina on kasutatud ka 2008.a tunule ilmunud BEEVITAL HIVECLEAN (ingl. k mesilase elujõud – taru puhastus), mis ei ole otseselt ravim, kuid aitab kaasa tugeva ja terve mesilaspere arengule looduslikul teel, loob varroalestadest ebameeldiva keskkonna ja need, kes ise pole mesilastest lahti lasknud, "nokitakse" mesilaste poolt enda puhastamise käigus ära.

Kokkuvõtvalt võib tõdeda, et tänu mesinike aktiivsele kaastööle tarulangetise proovide kogumisel, mida aitas kindlasti kaasa ka EML poolt jagatud uus varroatoosi tõrjevahend *Beevital Hiveclean*, suutsime parema ülevaate saada mesilasperedes levivatest paristaarhaigustest, mis etendavad väga olulist rolli mesilaste tervishoius. Tihtipeale on varroatoosi ja nosematoosi puhkemise või aktiveerumise puhangu teke algatajaks teistele haigustele, näiteks viirushaiguste avaldumisele, mis omakorda põhjustab mesilasperele kindlat hukkumist.

Arvi Raie

Moskva mesindusel kindel seljatagune

Juba aastaid on Venemaa mesinduses Moskval üpris tähtis roll. Seda mitte ainult põhjusel, et Moskvast toimub kogu Venemaa üldine tüürimine. Moskvast tehakse rohkesti suuri mesinduskonverentse, -näitusi ja laatasid. Need annavad tooni nii Venemaale kui paistavad ka piiri taha. Kui Venemaa osas laiemalt on mesinduses palju probleeme, siis Moskva mesinikele on tekkinud üha uusi võimalusi, kuidas oma harrastust või ka tööd edendada ja mesindust laiemalt propageerida.

Selle kõige taga on tõsiasi, et Moskva linnapea Juri Lužkov on ka ise mesinik ja suur mesinduse betaja. Pole siis ime, et Moskvast mesindusele sedavõrd head võimalused ja üsna kõrgel tasemel tugev väljund on tekkinud. Nii näiteks algatasid J. Lužkov ja patriarh Aleksius II juba 10 a tagasi meepidude traditsiooni, mida peetakse talvel Moskvast Venemaa peakirikus koos Venemaa õigeuskirikute juhtidega.

Käesoleva aasta talvel kutsuti sellisele meepeole enam kui 200 last erinevatest

lastekodudest ja intemaakoolidest. Lapsed tutvusid Venemaa uue patriarhi Kirilli saatel Venemaa usukeskusega ja selle juures oleva muuseumiga. Seejärel korraldati lastele söögilaud tee ja meega. Selle juurde kuulus ka J. Lužkovi sõnavõtt ja jutud ning film tema mesilast. Lõpuks sai iga lastekodu või internaatkooli koduteele kaasa suure meepüti J. Lužkovi mesilaste meetoodangust, kokku 41 püti enam kui 4 tonni meega. Muuseumis, paljudele nende lastekodude lastele korraldatakse suvepuhkus, kus nad elavad mesinike peredes ja harjutavad ka mesiniku töid.

Teiseks Moskva mesindusala suursündmuseks on iga-aastane talvine meelaat, mis tänavu kestis 17. veebruarist 3. märtsini. Seda korraldab Venemaa Mesinike Liit Moskva linna ja isiklikult J. Lužkovi toetusel. Laadale saabus tänavu 460 mesiniku üle kogu Venemaa 41 erinevast piirkonnast. Kokku müüdi enam kui 1100 tonni mett – see on kogu Eesti ulatuses heal mee-aastal toodetav mee kogus. Nüüd oodatakse

Moskvast järgmisena suvel toimuvat mee laata.

Kolmas koht, kus Moskva linnapea toetus mesindusele selgelt silma paistab, on paviljoni "Mesindus" rekonstrueerimine ja asja toimunud taasavamine Rahvamajanduse Saavutuste Näituste territoriumil. Nüüd on seal püsiva koha leidnud nii mesindusala propageerimise ja mesinike nõustamisega tegelevad ametnikud ja mesindusala spetsialistid. Samas paviljonis toimub ka mesindus- saaduste ja inventari tutvustamine ja müük. Sealjuures seatakse üheks paviljoni tegevuse eesmärgiks mesinduse propageerimine ja mesinike arvu suurendamine. See omakorda pakub mesindushuvilistele võimalust saada oma mesinduse väljaarendamise kaudu leiba ja leivakõrvast, et eriti praeguses kasvava tööpuuduse olukorras eluraskustele väljapääsu leida. Positiivne lähenemine igatahes!

Venemaa Mesinike Liidu ajaleht
"Paseka Rossi" nr.4/2009 sirvis
Aleksander Kilk

Mitme ema pidamisest ühes peres

Algus eelmises lehes

Veidi enam, kui 30 a hiljem pakuvad eespoolkirjeldatud probleemile oma lahenduse välja Rumeenia mesindusteadlased V. Kudelka ja O. Tibaku, kes esinevad 1965. a XX Apimondia kongressil vastava ettekandega. Lühidalt oli selle sisu järgmine:

Kõigepealt jagasid nad pered emasse suhtumise järgi kolme rühma. Esimesse rühma kuulusid pered, kes ehitasid palju emakuppe ega tahtnud vastu võtta võõrast ema. Autorite arvates nende baasil mitme emaga peresid moodustada ei saa.

Teise rühma arvati üldiselt rahulikud ja emasse hästi suhtuvad pered, kes ka emavahetuse puhul võtavad võõra ema hästi vastu.

Kolmandasse rühma aga arvati need pered, kellel vaigse emavahetuse korral ongi tavaks hoida alles ka vana ema veel pärast noore ema paarumist ja munemahakkamist. Teisisõnu on tegemist peredega, kellel on juba looduslik eelsoodumus hoida samaaegselt peres kahte (või ka rohkem) munevat ema.

Esimesse kategooriasse kuuluvatest peredest on kõige keerulisem formeerida mitme emaga peret, sest nii nende emad kui ka töomesilased ilmutavad äärmiselt suurt sallimatust mitme ema suhtes. Autorid soovivad järgmist tehnoloogiat. Kõigepealt tuleb kasvatada emad, kes pärinevad kolmanda grupi peredest, st peredest, kellel on eelsoodumus vaigse emavahetuse korral jätta alles ka vana ema. Kui noored emad on koorunud (soovitavalt ühevanused emad) amputeeritakse nendel osake astlast. Optimaalseks peetakse astla amputeerimist 2 – 3 päeva peale kupust koorumist. Teiseks

sobivaks ajaks peetakse hilissügist, kui noored emad on munemise lõpetanud. Selleks hoitakse vasaku käega mesilasema tiivast ja kui ema üritab inimest nõelata ning sirutab välja oma astla, löigatakse tal hästi teravate kääridega ära astla tipp. (*Artiklist ei selgu, kui suure osa astlast võib amputeerida. A.R.*) Et tegemist on väga täpse operatsiooniga, soovivad autorid enne töomesilaste peal harjutada. Amputeeritud astlaga noored emad paigutatakse 2 – 3 kupa puuri (ilma mesilasteta) ja lastakse neil omavahel võidelda. Kuna astla terav ots on amputeeritud ei saavat nad üksteisele viga teha, rääkimata sumamisest. Võitlus emade vahel kestab seni, kuni nad nõrkevad ja pakuvad üksteisele lepituse märgiks bitu, nii nagu seda teevad töomesilased ema toitmise korral. Kui aga emad peale lühikest puhkust taas võitlusse astuvad, ei tohi puhkepause lubada, vaid need tuleb kahestada puuri raputamise ja selliselt lepitatud emad lastakse lahti kaanetatud töölishaudmeha kargedele ja kui sealt kooruvad noored mesilased, lepidavad need hõlpsasti mitme emaga.

Teise ja kolmanda grupi peredel aga peetakse võimalikuks mitme emaga perede formeerimist ka mitmesuguses vanusejärgkudes haudme ja mesilastega.

Veel antakse soovitus esimese grupi perede puhul ette valmistada kaanetatud haudmeha kärjed 10 tundi enne päikese loojumist, kuid puur kahe või mitme emaga antakse üks tund enne päikese loojumist. Puuri ava suletakse õhukese vahalehekese, mille mesilased läbi näriivad ja emad vabastavad.(?) (*Artiklist ei selgu, kas need haudmehaamid tuleb paigutada inkubaatorisse või ei ole seda vaja teha? Arusaamatuks jääb*

ka see, kes siis emad vabastavad – töomesilasi ju ei ole, nad alles hakkavad kooruma? A.R.)

Autorid väidavad, et mitme ema andmine eespoolkirjeldatud viisil õnnestub 90 – 100 %.

Ebaõnnestumised ilmnevad aga sellistel juhtudel, kui emad on võrdväärset ja ei lõpetä võitlust. Siis soovivad autorid pärast 4 – 5 „matši” emad lihtsalt üksteisest eemaldada ja proovida uuesti erineva vanusega emadega.

Autorite tähelepanekute kohaselt sõbruneb noor amputeeritud astlaga ema kergemini endast vanema emaga. Ka vanemad emad pidid üksteisega paremini leppima kui noored. Samuti pidid kergemini sõbrunema füüsiliste puuetega emad.

Artikli lõpus loetletakse veel mitme emaga perede head omadused:

- Mitme emaga pered arenevad väga kiiresti ja annavad suurt toodangut;
 - Mitme emaga pered ei sülemle;
 - Mitme emaga pered ehivad ainult töölikärgi
 - Nendes peredes toimub alati vaigse emavahetus
 - Need pered ei jää kunagi ilma emata.
- Autorite arvates võib pärast mesilaspere aktiivse elutegevuse lõppu anda peresse kuni 10 ema, mistõttu kaob ka vajadus varuempere järele.

Mitme emaga peresid võis näha ka Bukarestis XX Apimondia Kongressi näituse väljapanekute hulgas.

*Vanu kirjandusallikaid refereeris
A.Rohtla*

Maias rebasepoiss

Tarulangetise seiretulemusi lugedes mainiti 2009.a mesilaste talvitumisel ära hiirtakahjustusi, mida kinnitas samuti proove uurinud veterinaarlaboratorium. Lisaks oli

Autori foto

kahel korral märgitud nugist ja ühel korral karuotti. Minu mesilat külastas aga keset talve, kõige külmemal ja lumerohkemal ajal hoopis isäralikum külaline. Veebruari lõpupoole märkas oma mesilastarude ümber väikese koera jälgi, kuid asi sellega ka piirdus. Seejärel märkasid neid jälgi ka tarukatusel oleval lumemütsil, kus oli märgata tugevaid kraapimisjälgi. Põnevamaks aga läks märtsikuu algul, kui ühel tarul oli eest näritud talveasendis lennulaud, millest oli järele jäänud vaid pilpad. Asi sellega ei piirunud, vaid oli püütud ka lennuava kaudu

sisse pääseda, kuid õnneks sai sissetungijal vist meisu otsa, sest tugev tarulaud ei andnud piisavalt järele. Tegemist oli mesila lähedal olnud rebasega, kellega õnnestus ühel talvepäeval ka vastastikku üksteist põmitseda. Ärritatud mesilaspere talvitus sellest hoolimata hästi ja kogub praegu usinasti mett. Juuresoleval pildil on jäljed rebasepoisi ponnistustest pääseda millegi eriti mõnusa suutäie juurde.

Anvi Raie

Kuidas anda peresse uut ema?

Kõige intensiivsemalt muneb emamesilane esimesel kahel eluaastal. Vanuse lisandudes langeb päevas munetud munade arv, haudmeväli muutub ebaühtlasemaks, samuti suureneb ka lesehaudme hulk. Seetõttu on soovitatav kaheaastased emad asendada noorematega.

Uue ema tarru andmise eelduseks on pere emata olek ja kuppude puudumine, vana ema peab olema eemaldatud umbes tund aega enne uue asetamist tarru.

Ema andmine kärjeisolaatoriga

Kõige kindlam on anda ema kärjeisolaatoriga. Selleks tuleb tarust otsida kärj, mille pindalast kuni kolmandik on kaetud kooruva haudmega ja kärjel on ka mõningal määral mett. Raamilt pühkida kõik mesilased tarru, asetada see kärj isolaatorisse, sinna suunata ka uus ema koos saatemesilastega. Isolaator paigutada tarru haudmeraamide vahele. Seal kooruvad mesilased võtavad uue ema kohe omaks, moodustavad talle saatjaskonna ja korralik paarunud ema hakkab õige pea munema. Kärj võib isolaatoris olla kasvõi nädala, peaasi, et suure hulga kooruva haudme tõttu ei tekiks ruumi- puudust ega väikeste meevärvade tõttu nälga. Enamasti on piisav kolm - neli päeva. Selle aja jooksul on pere juba uue lõhnaga harjunud ja saatjaskonnaga munevat ema ei püütagi rünnata. Kirjelatud meetod tagab 100 %-lise õnnestumise ja sobib ideaalselt kallihinnaliste

tõuemade andmisel või juhul, kui muud meetodid on ebaõnnestunud.

Ema andmine saatepuuriga

Enamasti antakse perele ema saatepuuriga, mis riputatakse haudmeraamide vahele. Tavaliselt harjuvad mesilased uue lõhnaga juba ööpäeva möödudes, misjärel võib puuri avada ja lasta ema kärjele. Vaatamata sellele, et esmapilgul tundusid puuri ümbruses olevad mesilased uue ema suhtes sõbralikud, on soovitatav tema liikumist kärjel veidi aega jälgida. Püütakse ema kergelt puudutada ja antakse talle liikumisel teed, on kõik korras, aga väiksemategi agressiivsuse märkide ilmnemisel tuleb kiiresti ema uuesti puuristada. Pere tuleb veel kord põhjalikult läbi vaadata. Leppimatus võib olla tingitud ase-ema kuppude ehitamisest. Kaasaegsed plastikust saatepuurid on varustatud söödaruumi osas asuva äramurtava keelekesega, selle võib järgmisel päeval peale puuri tarru asetamist ära murda, mesilased söövad kandi ära ja päästavad niiviisi ema vabaks.

Ema andmine kattepuuriga

Kuna saatepuuris on ema väga väikeses ruumis kinni, mis pole hea tema tervisele, on veidi parem lahendus anda ta tarru kattepuuriga. Kärje sisse surutud puuri alla peab jääma veidi mett ja hulgaliselt tühje kärjekanne, sageli hakkab ema sinna munema, mis on kõige kindlam tunnusmärk mesilaste heast suhtumisest. Kuna kattepuuri all on ruumi rohkem, võib ema seal olla isegi kolm päeva.

Ema vahetamine kupuga

Emat saab vahetada kupuga. Selleks võtta vahetust vajav ema tarust ära. Juba mõne tunni möödudes hakkavad mesilased töölishaudmele ase-ema kuppe tegema. Umbes nelja - viie päeva pärast

tuleb taru uuesti põhjalikult läbi vaadata, kõik kupid üles otsida ja nende asukoht raami pealmisele liistule märkida. Kaenetatud kupid hävitada ja üks neist asendada lähemal ajal kooruvaga. Mesilased ei pane vahetust tähelegi ja võtavad kooruva ema ilmingimata omaks. Peale ema koorumist kontrollida allesjätud ase-ema kuppude olukorda. Kui peres pole sülemlemistungi, on need hävitatud, vastasel juhul tuleb seda teha mesinikul endal, samaaegselt pesaruumi mõne ülesehitatud kärjega laiendades.

Ema andmine lennuavast

Võib kasutada ka meetodit, kus üles otsitud vana ema jäetakse peale surmamist taru põhjale vedelema. Tund aega hiljem lastakse uus ema lennuavast sisse. Kindlama vastuvõtu huvides on soovitatav ta kergelt meega kokku määrada või mõneks sekundiks leigesse vette kasta. Mesilased asuvad viivitamatult uut ema puhastama ja seega ongi ta vastu võetud.

Kui pere on juba pikka aega emata olnud, hakkavad töomesilased munema ehk tekivad vääremad, ning pere ei taha enam uut ema hästi vastu võtta. Selle taru lennuava kitsendada paari sentimeetri laiuseks, sealt lasta sisse mõned pahvakud suitsu ja lennuava täiesti sulgeda. Umbes poole minuti pärast, kui mesilased juba erutunult sumisevad, teha lennuava veidi lahti ja lasta uus ema sealt sisse saates teda järjekordse pahvaku suitsuga. Lennuava tuleb taas sulgeda ning kitsalt avada alles 15 minuti pärast. Hiljem, kui mesilased hakkavad juba rahunema, võib ava veel veidi laiendada, alles järgmisel päeval avada lennuava ajalikul määral.

Ülo Lippa

Lehitseme põhjanaabrite mesindusajakirja

Seen tapab varroalesti

Jyrki Parikka refereerib Taani mesindusajakirjast Aarhusi Ülikooli uurijate T. Sreenberg ja N. Hilst'i artiklit „Seen, mis tapab varroalesta“ (algtekst BIAVL 12/2008). Igaüks teab, et haigus on midagi sellist, millest peab lahti saama. Kuidas aga suhtuda seenesse? Nimelt leiti Taanis varroalestadelt seen (*Beauveria bassiana*). Kas see kahjustab ainult lesti või ohustab ka mesilasi? Äkki on see uus võimalus lesti tõrjuda?

Taani eri piirkondadest saadud seenega nakatunud varroalesta proovidest selgus, et nakatumus ulatus 30 %-ni. Seega, looduslikes tingimustes võib seen tekitada lestadele suurt kahju. Kuidas aga seen mesilastele mõjub?

Seene eosed levivad tuulega, langevad taimedele ja sealt satuvad mesilaste karvakestele. Mesilased kannavad seene tarru ja nakatavad lesti. Kui eos hakkab lestal arenema, kasvab niidistik lesta kehast läbi ja tapab selle paari päevaga. Lõpuks annab seen surnud lestal uusi eoseid.

Beauveria bassiana on esimene varroalestalt leitud seen (esmakordselt leiti Prantsusmaal ja Hispaanias 2005). Ta avastati vanadel mesilastel elanud lestadelt. Vanad mesilased tegutsevad enamasti taru jahedamas osas. Taanis aga avastati seen töömesilastel, kes on pikemat aega hõivatud taru soojas, haudmega piirkonnas. Kuna kõrgem temperatuur ei ole seene arengule soodne, siis võib karta, et haudmes olevatele lestadele seen ei toimi. Siiski loodetakse, et leidub selliseid seene liine, mis kohaavad ka kõrgemate temperatuuridega.

Tore oleks, kui seen ainult ei tapaks

lesti kiiresti ja tõhusalt soojas-niiskes mesilasperes, vaid annaks ka pika elueaga eoseid. Sest mida kauem peavad eosed vastu, seda harvem tuleks seenega lestatõrjet teha.

Lõpuks tahaks väga loota, et seen ei osutu ohtlikuks mesilastele ega mee tarbijatele.

Revolutsioon mesinduses

Ari Seppälä tutvustab „pea-peale“ pööratud mesindusmeetodit – mesi all, ema ja haue üleväl

Kõik mesinikud teavad, et mesilaspere on hästi organiseerunud ühiskond, kus kõik teavad oma väärtust, kohta ja tööd. Ühise töö tulemusena ehitatakse pesa, milles on selge struktuur ja oma koht haudmele, suirale ja meele.

Kui sülem hakkab pesa ehitama, alustatakse kargede ehitamisega üleväl. Esimene mesi paigutatakse üles, haudmele jääb ruum allpool. Pere kasvades kärjed pikenevad ja haudmeala laskub madalamale. Sellisele mesilaste käitumisele põhinebki mesindustehnika. Autor on „ema-üleväl“ meetodiga tutvunud juba kümne aasta eest Tampere.

Miks ema üleväl?

Esmapõhjuseks on kergem hooldamine ja aja kokkuhoid. On ka teisi põhjusi, kuid perede läbiv aatamisel tuleb ülemised korpused pesa pealt maha tõsta ja pärast jälle tagasi. See on raske töö. Kui ema on ülemises korpuses, siis pole tarvis meekorpust meekorpust muul ajal tõsta kui meevõtmisel.

Võrdluses tavalise mesindamisega selgus, et „ema üleväl“ meetodil perede hooldamine võttis vähem aega ja töö oli nii palju kergem, et võrdluse tegija hoiab

nüüd kõigis oma toodanguperedes ema suvel ülemises korpuses.

Kui ema on üleväl, on sülemlemis-aegne läbiv aatamine kerge. Aga kui ülemise korpuse all on ilma lennuavata emaalduvõre, on sülemlemine täielikult välditud.

Emaga ja haude üleväl hoiab selles korpuses paremat soojusrežiimi, kõrgem temperatuur vähendab lubihauet ja ka varroalestadest sigivust.

Hea kärje-ehitus ka korjevaaes ajal. Mõned mesinikud lisavad peale uue korpuse, milles on ainult mõne lahtise haudme kärjg, ema ja ülejäanud on kärjepõhjad.

Meetodi puudused

Kui ema on üleväl ja võre alla jäetakse haudmeraame, siis sageli hakatakse sinna ehitama ase-ema kuppe ja perest võib saada kahe-ema pere. Ligi pooltel juhtudel sünnib peredesse teine ema, kui võra alla tõstetakse avashauet. Need hädaemad hakkavad oma haudmega segama meevõtmist ja nad ei ole parimad emad.

Meetodi kasutamisel vajatakse rohkem korpust, neid ei täideta nii hästi meega kui pesa peal olevaid.

Sülemlemise soove lisandub hea korje korral, sest siis tuuakse kiiresti mett ka ülemisse korpusesse ja emale jääb munemiseks vaid paar kärge.

Sügisel võivad pered nõrgeneda suira vähesuse tõttu. sest ülemises haudmekorpuses on vähe suira, teistes korpustes olev suir aga võetakse koos meega ära.

Soome Mesinike Liidu ajakirja
MEHILÄINEN 2, 2009 sirvis Uku Pihlak

Lugeja kirjutab

Kirjandust lugedes tekkis mõte, kas ei tasuks Styroks tarude tootmist püsti panna, olgu siis soomlaste abiga või iseseisvalt. Kui neid tarusid osta soomlastelt, siis ei saa kasutada eesti taru kärjeraame ega kärjekande kaste. Probleem on raami laiuses, kõrgust on kergem ringi teha. Võrdlen praegu Langstrothi

raamiga, mida soomlased kasutavad. Luges soomlaste raamatut ja suheldes erinevate mesinikega, jääb mulje, et enamuse eesti mesinikke elab ikka 18-19 sajandis aga mitte 21 sajandil.

Kui teha ülemineku uuele tehnoloogiale suhteliselt valutult ja odavalt, siis paljud võtaksid uuendused kasutusele.

Jääks ära probleem, et miks tuuakse eestisse mett sisse. Saaks ise tükk maad efektiivsemalt ja odavamalt toota ja selle võra ka odavamalt müüa,

Siis saab ise välismaisele meele konkurentsi pakkuda.

Ega ju teist pääsu ole.

Leili Otsa

Mesilased talvitusid hästi

Vaatamata sellele, et mitmel pool Eestis on viimasel ajal mesilasperede talvekadu olnud suhteliselt suur, talvitusid meie mesilaspered hästi. Nad olid kevadel ilusad ja arenemisvõimelised. Kui mingis mesilas olid jätkuvalt suured talvekaod, siis tuleks mõelda, kas midagi on sügisel valesti tehtud. Teame ju, et mesindushooaeg hakkab pihta sügisest, mitte kevadest!

Aasta esmaseks tööks mesilastega oli tarude põhjade vahetamine, puhastamine, pesemine, desinfitseerimine ja perede esmane kontroll, kus hindasin pere suurust, ema olemasolu ja sööda hulka. Kui pere oli emata või ema munes ainult leske, siis sellise pere ühendasin mõne väiksemaga, tõstes teise pere peale. Kahe korpuse vahele asetasin ajalehe. Varakult seda tehes ei teki omavahelist taplemist ja mesilased ühinevad kenasti. Kuna varakevadised ilmad olid Lõuna-Eestis head, polnud

Autori fotod

mingit lisa söötmist vaja ja mesilaspered arenesid kenasti. Pajult said mesilased arenguks nii õietolmu kui ka nektarit, lisaks õitses võilill sel aastal siinkandis hästi, ilm püsis sel perioodil hea ning mesilased said teha aktiivselt tööd. Minu, kui mesiniku, peamine ülesanne oli vastavalt mesilaspere arengule lisada korpust. Tänu heale ilmale ei olnud senini meie mesilas sülemlemine probleemiks, kuid selle kirjatüki kirjutamise ajal on Eestis jahe ja vihmane. Seega õige sülemlemise hooaeg on meil kõigil arvatavasti veel ees, sest mesilaspered on arenenud suurteks ja juurde koorub palju noori mesilasi, kellele ei jätku suurt tööd. Mesilaspere seisukohalt on just paras aeg valmistuda sülemlemiseks. Nii, et olgem valmis järgmisel soojal perioodil paljudeks sülemiteks.

Mesila vajab aastas palju uusi ja noori emasid. See on töö, mille tulemusi on tore vaadata. Esimesed emad panin sel aastal kasvama mais. Täna, 17. juunil noored emad juba munevad. Nagu meil ikka tavaks, soovib osa mesinikke uusi emasid juba maikuu. Kahjuks mai alguses on vaja rõhku panna perede aremisele ja leskede kasvatamisele. Bioloogiliselt võtab nii leskede, kui emade kasvatamine aega, lisaks veel mesilasema ja lese suguküpsiks saamine. Kui juhtub veel, et paarumisperioodil on ebasoodsad ilmad, on ebareaalne loota, et

paarunud mesilasemad ruttu saadaval oleksid. Soovitan, varuge kannatust nii oma mesilas emade kasvatamisega, kui ka teistest mesilastest emade ostmisega. Lisan sellise mõttekäigu – hea mesilasema eest võib maksta küsitavat hinda, maksu mis maksab, halba mesilasema seevastu ei tohiks endale võtta mitte mingil juhul, isegi kui selle saaks tasuta!

Lähiperioodil tuleb peale emade kasvatamise jälgida ikkagi seda, et pered ei sülemleks, sest koos sülemiga lendab meil tarust ära ka pool toodangut. Hoidkem oma mesilaspered koos ja valmistagem peakorjeks. On ütlemata hea, kui mesilas jätkub piisavalt palju ülesehitatud kärge, mida vajadusel saab kiirelt peredele lisada.

Summidega toimetamine on tore ja meeldiv tegevus. Edu kõigile mesindamisel ja head saabuvat meerohket suve.

Jaanus Tull Harglast Valgamaalt

Õnnitleme tublisid mesinikke. Soovime lehekuu ja jaanikuu sünnipäevalastele tervist, jõudu ja meerikast suve

Armult-Eeliks Reinsalu	86	31. mai	Heldur Mäger	70	25. mai
Linda-Koidula Põim	85	1. juuni	Peedo Läll	70	30. mai
Õie Djakonova	84	1. mai	Rein Naarismaa	70	28. juuni
Vambola Reimets	83	16. mai	Jüri Rikken	65	8. mai
Volli Jänes	80	19. juuni	Ivi-Ly Nuuter	65	18. mai
Edgar Puidet	79	3. mai	Peep Käspre	60	10. mai
Helmut Miller	78	1. mai	Annes Saar	60	13. mai
Ilmar Tunnel	78	30. mai	Heino Sepp	60	20. mai
Alfred Park	77	14. juuni	Viktor Jäär	60	24. mai
Linda Mendel	76	10. mai	Lembit Kaasik	60	1. juuni
Heino Kostabi	76	19. mai	Mare Pluss	55	1. juuni
Väino Kalk	75	29. juuni	Rein Proos	55	19. juuni
			Aivo Sildnik	50	19. mai

Palju õnne!

TEATED

Vabariiklik mesinike suvepäev

Tartumaal Ülenurmes Eesti Põllumajandusmuuseumis

25. juulil k 10. Kavas loengud, ettekanded, arutelud, mesindusnäituse külastamine.

Läbivaks teemaks on mesilaste tõuparandus. Täpsem ettekannete kava on koostamisel. Lõunasöögi ettetellimiseks palume osavõtjatel eelregistreeruda kas EML kontori aadressil või tel. 63 764 93 (teisipäeviti ja reedeti k 10 – 16), e-posti teel eml.office@mesi.ee või veebilehele www.mesindus.ee kaudu

Piirkondlike mesinduspäevade ja –õppuste kava juulis ja augustis

Tartu Aiandus- ja Mesinduseltsi

õppe- ja teabeõhtu Soola tänn. 1^a, k 17.

12.august. Mesilashaiguste seire, diagnostika ja tõrje, varroatoosiravi. Lektor Arvi Raie.

Harju Mesinike Selts, õppe- ja teabeõhtud Marja 4d, algus k 17.

29.juuli. Meemagasinide eemaldamine tarudelt, pesaruumi koondamine.

Luule Toomingas.

26.august. Mesilasperede varroatoosiravi. Lisasöötmine.

Korraldab Sulev Norak

Karksi-Nuia Mesinike Selts

15.august. k 10 praktiline õppepäev Polli-Järv e talu mesilas, Mesilasperede pesaruumi koondamine, talv epesa moodustamine, lisasöötmine, varroatoosiravi, kargede sorteerimine ja hoiustamine Juhib Antu Rohla

Võrumaa Mesinike Selts

8.august. k 10 praktiline mesindusõppus Endel Niinepuu mesilas Valgamaal Karula v. Valfina k. Mesilasperede koondamine hooaja lõpul, lisasöötmine ja talvitumiseks valmistamine, varroatoosiravi õpetab Endel Niinepuu

Põltsamaa Mesinike Selts

1.august. k 11. Praktiline õppus Jaak Riisi mesilas Viljandimaal Suure-Jaani v. Ülde k. Põltsaare talus. Mesilasperede koondamine ja lisasöötmine talvitumiseks, varroatoosiravi Lektor Jaak Riis

Elva Mesinike Seltsi praktiline õppus Elvas Pargi 34 mesilas

15.august. k 10. Varroatoosi ja teiste mesilashaiguste diagnostika, ravi ja vältimine. Hilissuvised tööd mesilas, mesilasperede talvekorda seadmine, lisasöötmine

Lektorid Arvi Raie, Tõnu Hiimäe

Läänemaa Mesinike Seltsi praktiline mesindusõppus Heino ja Heinart Rokki

mesilas Läänemaal Kullamaa vallas Ubasalu külas Karuste talus

15.august. k 10. Mesilasperede koondamine ja talvipesade moodustamine, lisasöötmine, varroatoosiravi. Korraldab Heinart Rokk

Põlvamaa Mesinike Seltsi õppe- ja teabepäev Röpina Aianduskoolis ja/või mesilas.

21.august. k 11 – 14. Suve lõpp ja sügis mesilas, hooajatööd, ettevõtmistööd talv eks Õpetab Raimo Kiudorf

Ida-Virumaa Mesinike Seltsi Mammu õppus Ida-Virumaal Jõhvis Haabersti majas

11.juuli. k 11. Loeng: Kaasaegne mesindusinventar väkemesilas ja vastav mesindustehnoloogia. Mesiniku töö ja ergonoomika. Lektor Aivo Sildnik

Mesinduskursuse

“Hobimesiniku aastaring 2009-2010” raames toimub õppus Põhja-Viljandimaal Suure-Jaani vallas Ülde külas Põltsaare talus

8.august. k 10 Meevurritamine ja käitlemine. Mesilasperede koondamine ja täiendussöötmine. Kargede sorteerimine ja hoiustamine. Varroatoosiravi Lektorid Jaak ja Marje Riis

1

2

Mesinikud on kaua arutanud selle üle, et neil oleks vaja sobiva kujundusega kilekotte, mida ostjale meepurkide kandepakendina kaasa anda. Arutelu pole seni veel üksmeelsele otsusele jõutud. Aga meevõtmise aeg juba läheneb ja kotte läheb üsna pea tarvis. Selle tõttu otsustasime tellida kaks tagasihoidlikku proovipartiid kollasest kilest nn särkkotte mõõdus 200+(2×55)×400mm. Sellised kotid sobivad meevõtmiseks 2 – 4 meepurgi paigutamiseks. Kõrvale olev pilt annab tagasihoidliku ettekujutuse nendest kahest variandist. Pealetrükk on tehtud pruuni ja helepruuni (oranži) värviga.

Ootame tellimusi nendele kottidele. Täpsem teave meie kontorit.

Kotid saavad valmis juba juulis. Kiirustage! Uuele meele uus kott!

Järgmine EML ajaleht “Mesinik” nr. 4 (54) ilmub augustis 2009.

Kaastööd, teated ja reklaam saata aadressil: J.Vilmsi 53 G, 10147 Tallinn (EML) või e-postiga: kilk@cc.ttu.ee või uku.pihlak.002@mail.ee,

EML kontaktelefon: 52-93589 (A. Kilk) või EML kontor (J.Vilmsi 53 G, 10147 Tallinn)

teisipäeviti ja reedeti kell 10 – 16 tel. 63 764 93. Mesindusalane teave ka Internetis: www.mesindus.ee

Eesti mesindust arendatakse käesoleval ajal Eesti Mesindusprogrammi

“Mee tootmise ja turustamise arendamise Eesti riiklik programm 01.09.2007 – 31.08.2010” tegevuste kaudu

Mesindusprogrammi eesmärkideks on: mesinike ja mesindusseltside abistamine ja toetamine mesinduspäevade ja –õppuste korraldamisel ning kohaliku mesinduselu edendamisel; teabelevi arendamine ja mesinike erialane parem teavitamine; mesinduse efektiivsete tehnoloogiliste lahenduste arendamine, tutvustamine ja propageerimine; toote- ja turunduse tegevuste suunamine ja toetamine; varroatoosi ja teiste mesilashaiguste tõhusate tõrjemeetodite ja –võtete propageerimine ning mesinike nõustamine mesilashaiguste tõrjel; mee kvaliteedi seireuuringute korraldamine ja mesinike teavitamine ning nõustamine küsimustes, kuidas mee tootmise ja käitlemise protsessis mee kvaliteeti säästa ja parandada. Programmi raames valmistatud materjalid on tasuta